

*Свідерська І.М.**к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу**ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»***Фінансові важелі регулювання енергетичних підприємств**

Ефективна діяльність енергетичного сектору в Україні забезпечує сталий розвиток та енергетичну безпеку держави, є суспільно важливим питанням, оскільки стосується кожного громадянина країни, який є споживачем електроенергії та платником за неї. В енергетичній стратегії України на період до 2035 р. основною метою енергетичних компаній є "забезпечення потреб суспільства та економіки в паливно-енергетичних ресурсах у технічно надійний та безпечний, економічно ефективний та екологічно прийнятний спосіб для гарантування життєдіяльності суспільства в режимах звичайного та особливого стану»[1].

Для досягнення стратегічної мети енергетичного комплексу запроваджуються заходи державного регулювання, які класифіковані Мельниченком О. А. та Белоцьким О.О. Так, на думку авторів державне регулювання енергетичного комплексу та енергетичної безпеки здійснюється за такими напрямками: організаційні, нормативно-правові, адміністративні, соціально-психологічні та економічні заходи. До економічних заходів автори відносять: економічні: бюджетні субсидії та субвенції (прямі асигнування з бюджетів); відшкодування збитків, заподіяних порушенням чинного законодавства; "зелений" і митні тарифи; кредитні ставки; норми амортизації для стимулювання енергоефективного виробництва; плата за спеціальне використання природних ресурсів і за шкідливий вплив на довкілля; пільгові позички для реалізації заходів з енергозбереження та енергоефективності; податки (енергетичний вуглецевий; на відходи; на продукти, що забруднюють навколишнє середовище); кредитні (пільгове кредитування, компенсація кредитних ставок), податкові (нульова чи мінімальна ставка оподаткування) та

ін. пільги при впровадженні маловідходних і ресурсозберігаючих технологій та використанні нетрадиційних видів енергії; створення стратегічного резерву вуглеводнів (нафти, нафтопродуктів, газу, вугілля), а також консервація доступних їх родовищ; штрафи[2].

Доробок авторів є надзвичайно цінним, адже дозволив класифікувати напрямки економічного державного регулювання з можливістю їх подальшого наукового дослідження та аналізу їх ефективності і дієвості з точки зору забезпечення основних завдань збереження енергетичної безпеки нації.

Так, важливим завданням збереження енергетичної безпеки є ліквідація критичної залежності України від поставок енергоресурсів з монопольних джерел, підвищення рівня енергетичної безпеки шляхом диверсифікації маршрутів та джерел енергозабезпечення національної економіки. З цією метою запроваджена фінансовий механізм тарифного регулювання —«методика Роттердам плюс», що введена в умовах втрати Україною контролю над частиною Донецького вугільного басейну через війну на сході України, завдяки чому прийнято рішення купувати паливо на міжнародній біржі в Нідерландах, куди доставляють вугілля з ПАР та Південної Америки. Відповідно до методики, вартість палива визначається за формулою «ціна вугілля у портах Амстердам - Роттердам- Антверпен + вартість його доставки в Україну. При цьому ціна на покупку вугілля визначається на підставі середньої ціни на Європейському ринку за 12 місяців, що передують місяцю встановлення прогнозованої оптової ринкової ціни (тому порівнювати її з ціною на біржі Роттердама на певну дату некоректно). З січня по листопад 2016 року ціна теплової електроенергії зросла у два рази, це відобразилося на прибутковості окремих енергетичних компаній та зростання їх вартості. Проте, за оцінками експертів підвищення тарифів призвело до вимивання грошей з економіки, збагачення кількох бізнес-структур, які контролюють підприємства теплової генерації.

Також з метою забезпечення конкурентоспроможності національного енергетичного сектору на європейському енергетичному ринку рекомендується

створення сприятливих умов для залучення інвестицій та технічної модернізації об'єктів енергетичного сектору шляхом впровадження RAB тарифу. Незадовільний технічний стан енергетичного сектору України потребує термінового оновлення та вливання мільярдних інвестицій. Зношення інфраструктури енергетичних компаній сягає 60-85%, а середній час експлуатації перевищує 40 років. Так, RABтарифи стимулюватимуть обленерго до скорочення витрат і до модернізації мереж. Таким чином тарифне регулювання замінить принцип формування витрат з «витрат +» на сучасні принципи, які використовуються не лише в європейській практиці, а і у світовій. Досвід Великобританії свідчить, що скорочення розподільних витрат компаній з переходом на RAB тарифи відбулося в 2 рази за останні 15 років. У Румунії зношеність активів зменшилася з 75% до 48% протягом 2004-2011 років.

Можливість модернізації або заміни розподільних мереж в Україні надає використання RAB тарифу, що регламентується постановою № 972 від 27.07.2017 р. «Про внесення змін до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики від 23 липня 2013 року № 1009» згідно якої регуляторна норма доходу на регуляторну базу активів, яка створена на дату переходу до стимулюючого регулювання становить 0,125 відносних одиниць; арегуляторна норма доходу на регуляторну базу активів, яка створена після переходу на стимулююче регулювання, – 0,125 відносних одиниць[3]. Значні дискусії щодо доцільності однакової тарифної ставки на нові та старі активи існують серед політиків, науковців та практиків, проте на наше переконання більш додаткового дослідження потребує визначення впливу стимулюючого тарифу на інвестиційну політику енергетичних компаній, та потреба в додаткових передбачуваних, простих та прозорих заходів щодо контролю за цільовим використанням акумульованих коштів енергетичними компаніями.

Список використаних джерел:

1. Енергетичної стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”: Постанова Кабінету Міністрів України 18.08.2017р. № 605-р. URL: <http://search.ligazakon.ua>.
2. Мельниченко, Олександр Анатолійович. "Енергетична безпека: сутність і засоби державного регулювання." // Вісник НУЦЗУ. Серія: Державне управління. Вип. 1(6), 2017
3. Постанова від 27.07.2017 № 972 "Про внесення змін до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, від 23 липня 2013 року № 1009" // „Урядовий кур’єр”, 10.01.2018, № 5

УДК 336.71

Семенча І.Є.,

д.е.н., проф. кафедри банківської справи

Єріна М.І.,

аспірант кафедри банківської справи ДНУ ім. О.Гончара

Банківські установи як джерело фінансово-кредитної підтримки об’єднаних територіальних громад

Жителі України, незалежно від території, на якій вони проживають, мають право на те, щоб впливати на якість адміністративних послуг, які отримують. Державна влада, взявши курс на євроінтеграцію, провела реформу у сфері місцевого самоврядування, спираючись на інтереси жителів громад невеликих міст та селищ.

В цьому напрямку державна політика України передбачає децентралізацію влади – тобто передачу від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. В основу цієї політики закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращі світові стандарти суспільних